

ÂLÎ BEY,

LEHCETÜ'L-HAKÂYİK

1326

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No ZE.1101

نہ لہے "ہے"

دیون عمومیہ دیرکتوری مرحوم عالی بک آتارندن:

هجر الخیون

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.1101

عریفہ اذغلمزہ یادگار
الاعمال

طابع و ناشری (اوخانس آزنوور)
عثمانی کتبخانہ سی صاحبی - باب عالی جادہ سندہ نومبر ۵۶

استانبول — ۱۳۲۶

لهجة الحقائق

(حرف الالف)

اجزاجی — مدیر امور داخلیه.
اجزاجی دکانی — دروننده کی علاجلرک نفعی
الاندن زیاده صاتان کورر ایتمش.
احتیاط — کنجلیکده لازم اما انسان اختیارلقده
مالک اولیور.
اخبار مغیبات — وقوعاتی تعقیب ایدن کرامت.
اخلاط — حضار کرام دائماً مستثنا. یعنی سوزم
یابانه
اخلاق — عقل پولیسی.
اخوت — اوت اما کیسه سی آبرو.
ادا — کوزل دکل لیکن بر طور و اداسی وارکه...
دوزجه قودیتلر تسلیسی.
ادب — یالدیزلی حب.
ادیب — بر قاچ احباب بیننده تعاطی ایدیلمور
برعنوان.
ارتباط زنان — محبس تنزه.
استراحت — حال وقوف.
استقبال — بزده مسافر قارشوله مقی معناسندم
معروف و مستعمللریم

۱۳۱۲ سنه سنده دیون عمومیه اداره سنده
ایکن دیرکتور مرحوم عالی بک (لهجة الحقائق)
نامیه ترتیب ایتمش اولدیغی بواثری طبع ونشر ایلمک
اوزره بکا ویرمشدی. او زمان معارف و مطبوعات
مساعد اولدیغندن دیون عمومیه مطبعه سنده خصوصی
اوله رق قرق دانه قدر طبع و معرفت عاجزانه مله مرحوم
مشار الیهک بعض سودکلیینه هدییه ایلمشدی.
بو مطبوع نسخه لردن بنده ایکی دانه قالمش ایدی.
برخی ۱۳۱۵ سنه سنده نصر القاهر دده (مطبعه عثمانیه) ده
صالح جمال افندی واسطه یله بیک نسخه اوله رق
طبع ایتمدیردم. موجودی قالمادی. یالکیز مرحومک
خط دستیله یادکار ایتمش اولدیغی نسخه قالدی که
ایشته اوده بودر.

نشرینک بوکونه میسر اولمشی بکلیمور ایتمش ؛
چوق شکر حفظ ایده بیلیمش بولندم ؛ شایان دقتدرکه
بونک نشری لزومنی اخطار ایدن ذات اک اول
(عثمانلی) کتبخانه سی صاحبی ، امکداران مطبوعاندن
اوخانس افندی برادریمز اولدی. فکرینه ، جدیت
انتخابنه بو وساطتی کفایت ایدر.

علی مظفر

۱ آغستوس ۳۲۴

استهزا — صلاح اویونی.
 اسراف — دلیک کیسه.
 اسف — عکس صدای غموم. «کچمش زمان
 اولور که...»
 اسکلت — انسان قنوه چه سی.
 اشکنجه — تصویر جزای اعدام. صاحمه دیکله.
 مکه مجبور اولمق.
 اصیل — بن بیلور می یم یا!.. کندوسی دیور!
 اطلس — کوزل قادین دریسی.
 اطمینان — کلدن یطاق.
 اعاده عافیت — زواللی طبیلرک بونده نه قباحتی
 وار؟
 اعتقاد باطل — شیر نیجه فکر.
 اعصاب — اطانک اللرینه کچمش ایپ او جلری.
 اعلال — اشکنجه مکاتب رشديه.
 افترا — نه قدر قلع و تطهیر ایدلسه ینه ظهور
 ایتدیکی یرده اثر براقور مضر بر اوت.
 افراط — حقیقت زنان.
 افکار — کهنه بینلره عارض اولور بر نوع قورد.
 اقتریس — قومدیا اوینادیغنی کتم ایتمیان قاری.
 اقچه — ملیون تخمی.
 اکرامیه — زکورت تسلیمی

التون — مفتاح.
 الدائمق — رجعت امید.
 امتزاجسزلاق — ایکنه لی فوجی.
 املا — حسن خلق انشا.
 امید — تسلیت.
 انسان — اخلاقی بوزلمش وحشی.
 ان شاء الله — جواب رد
 اواناق — یقه بی اله ویرن سارق.
 اوتو — «کوهزه لقتنه مراجعت»
 اوقشامق — معاشقه چرزی.
 اولتیماتوم — ابتدای انتها.
 اووقات — مجرم لره جامه شو یجیسی.
 ایش بجرن — یایا کز میانلر.
 ایشسزلاک — ناصح مضر. خانه بیقیمی.
 افرین — اوجوز احسان.
 اویقو — سفاهت فقرا.
 آینه — عکسنی کوسترن.

(حرف الباء)

بادانه — صیقل درود یوار و جلای روی دلدار.
 باربار — باروتی ایجاد ایتمیانلر.
 بارشمنق — صیوا تجدیدی.

باش آغریسی — بهانه.
 باکر — بیاض صحیفه.
 بالت (رقص) — صاغر لر اوپراسی.
 بالقون — عاشق تونکی.
 بالو — سالونلره مخصوص چیچک پازاری.
 بالو فستانی — قویروقلی اینجیر یا پراغی.
 بالون — شهرت هوا کیر.
 بختیارلق — آرتق کیمسه اینانیمور اماینه
 خاقک لسانده طولاشور بر ارجوفه.
 بخشش — احسان جبری.
 بدبختلق — بختیار اولمش بولمق.
 پدر — کتابک اوستنه یازیلان مؤلف اسمی.
 برزخ — ارض باکر.
 برق — ابدیتده بر عصر.
 پرهیز — مشتهی.
 بشیک — والده لرك الك قیمتلی مجوهرلرینه
 مخصوص محفظه.
 بکنمک — آینه یه باقار ایکن حس اولنان حال.
 بلا اختیار — دایما او یله لکله اولور! . . .
 بلوغ — حق اشتغال.
 پوسه — اوچورم کنارلرنده طویلانیلور بر
 چیچک.

بوش بوغازلق — یزنده مرغوب اولور بر قصوردر
 مسئله حسن استعمالده «نفاق ایشملر اما...»
 بهار — صباح سال.
 بهانه — سومک.
 پیچ — طبیعتیه دنیا یه کلان چوجق.
 پیره — شقاجی.
 بیطر — انسانه دیه جک یوق چونکه اطبایه
 مراجعت ایدوب ایتماسک ید اختیارنده در.
 لکن شو بیچاره حیوانلردن نه استرلر؟..
 بیله زک — خاتم ساق.

(حرف التاء)

تاریخ — قورت مثالی. زکورتلدکجه اسکی دفتر
 قارشیدیرمق.
 تازه — مهیج اشتها.
 ناهل — طرزی «باشیکزه!»
 تبسم — اغز اودی.
 تجربه — صوک بهار چیچکی.
 تربه — دولاب عائله.
 ترقی — طاش بالطه. اوق یای. مزراق فیتیلی
 تفنک. چاقلی تفنک. قابسوللی تفنک. ایکنه لی
 تفنک. شیشخانه لی طوپ. قروپ طوپی.

(حرف الجيم)

چارچوبه — صروج تصاویر.
 جاهل — بر شی بیلهدیکنی بیلمیان.
 جبهجاه صر بهسی — طوب کیلاری.
 جدر مشترک — زن همجواری. هانیا ترکیه بر شرقی
 وارد: «او بزم قو کوشونک قیزی!...»
 جرأت — پساپورط.
 چرکیناک — کتابی آجوب اوقوهنی آرزو
 ایتدیرمز بر جلد.

جسارت — قورقدینی بللی ایتمک.
 جلد — کتابلرده قادیلر کیلدر. اکثری اک
 دکر سزینک الیهسی قیمتدار اولور.
 جلوه — اشها اچق ایچون مزه.
 چوجق — رئیس صحیح عالمه.
 جوجه — بیوک آدهلرک قیندن کورونشی.
 چوراب بانگی — چاق بیلهزیک.
 چوق — ینه آز.
 جهاز — دوا ی خارجی.

(حرف الحاء)

حافظه — افکارک منافع صندوق.
 حب ذات — عشق حقیقی.

متریوز. طوریندو. دینامیت. دو مانسز با.
 روت...! اشته!

تسکره — کر دونه مستان.
 تسلی — سوز یا قیسی
 تغلم — غشیملاک.
 تعدد زوجات — ارتق مال کوز... چقارار.
 تعریف — صایفوسزلق.
 تفکر — تسمیم دماغ.
 تفیض — ایلر و مالک ایچون بعضاً کبر و مالک لازم
 ایش .
 تساخ — تخمه وازمش کر تنکله.
 تناسخ — هندو لرک اعتقادینجه انسانلر بعدالموت
 حیوان اولور ایش... بزده بالکس.
 تنزل — وسیله ترقی.
 توصیه — (ص جوجه لغتته صراجهت). «کلدی
 کیتدی تختیهسی» دخی دینور.
 توقات — برهان مؤثر.
 تیارخانه — مسکن ضمه ای تجا این. دروننده
 بوخیانلر عقلو دیگدر.

(حرف الاء)

ببات — تمند.
 بباستزلق — اوته کینک قباحتی!...

حجاب — مهیج.

— حرص شان — پك يوكسلمك ايجون پك

الچلمنى بيلمك.

حس انسانی — مجهول.

حس حیوانی — معلوم.

حق — غلبه.

حیدود — طاغ بانگری.

حیه — قوجه نك دوستی.

حیوان — لزومسز وقتده کلان دوست.

(حرف الحاء)

خدمت — نسیانی غالب آدملره ایدیلور.

خدمتکار — مرض داخلی.

خردل یا قیسی — طوغری سوز کییدر. انسانك

جاننی یا قار اما عافیتته خدمت ایدر.

خزینه — یکر می یاشنده: سویلان زنان.

اوتوز « : رتبه و نشان.

قرق « : ثروت و سامان.

اللئ « : بیوجك بر منصب و عنوان

التمش « : بر حفید خوش زبان.

یتمش « : حرارت شمش تابان.

صحتك قدرینی اكلامغه باشلاپان آدم،

خط — فکر مرئی.

خطا — افاته فرصت.

خطر عظیم — کوزل قاری.

خلجان — خسته وجدان سانجیسی.

خوره وردانیجی — نفس متکلم وحده.

خیال — چوجقلرده: قره کوز. بیوکلرده اویاتق

ایکن کوریلان رؤیا.

خیر دعا — اوجوز خدمت.

(حرف الدال)

داماد — قائم والده صاحبی.

درد — مرحمت معلمی.

دستره — الت خطابت.

دسیسه — (قادین لغتنه مراجعت)

دعوت — پوصو.

دلیل کتورمك — شبهه به تقویت ویرمك.

دوست — بزه خدمته حاضر ظن ایتدی کمز کشی.

دوستلق — فورطنه لی هواده ایچی طیشه دوزر بر

شمسیه.

دوربین — مسهل المش دیپلومات.

دون — ظهر ایوم.

دهان — قادینلره: شکر قوطیسی.

دهان — مداهنده : بخوردان.

عاشقده : فرون.

کجکین قیزده : منفس.

یاشلی بکارده : سینکک.

خوانندهده : تیمور قاصه.

دائنده : قارخانه.

کویش کتورن حیوانلرده : کیلاز.

قوشلرده : غاغه.

دیپلوماتاق — موافقت ایدر کورینهردک ایستد.

یکنی یابدزmq.

دیکن — کل بکجیسی.

(حرف الذال)

— ذکا — سکوت اینکی بیلمک.

(حرف الزاء)

رجعت — کندینه کلک.

رد — (قادینلر جهتی) — ادب داخلنده

موافقت.

رشوت — خدمت مقابل هدیه. (قانوناً ممنوعدر)

رقیب — سخن طیقردیسی؛ اشتها آچار ایش.

روز — تقد عصر.

روماتیزمه — مخبر زمان تأهل.

رویا — بلوطدن بشیک.

(حرف الزاء)

زنکینلک — هیچ دقت بیوردیکزمی؟ اکثری

موسیقیدن بی بهره اولنلرک سالونلرنده اک

کوزل واک قیمتدار پیانولر بولنور. مع هذا

بن نهوقت بر زنکین سالوننده پیانو کورسه م

حسن ظن ایدرک صاحبک چالیدیغنه ذاهب

اولورم.

زمردعقا — منتدارلق.

زنا — تقلید.

زیقین — بالقجیلر چتالی.

(حرف السین)

ساجمه — معارضمزک افکاری.

ساحر — شعر و عشق.

سادکی — جوهر مفقود.

ساق — (کوزل قادینده) — اکقیمتلی کردانلق.

ساقی نامه — لقردی قحتلفنده اصمهلر بودهیم.

سدلیج — ماء بجاری.

سر — تیسر ایدیجی بر روح. نه قدر حکم

قبانسه ینه برازی اوچار .
 سرسم — سز . . . باردون ! بنده کز . . . بز
 والسلام !
 سرقت — اتمک می ؟ وای اوتانمز حرینف !
 ملیون می ؟ عشق اولسون .
 سعادت — غیرک بختیارلغنه خدمت ایتمک .
 سفاهت — قادینلر نظر نده قیمتدار بر قصور .
 سکوت — بلاغت . دهشتلی سوز .
 سلاح — قاره کون دوستی .
 سنجاق — خاعت وطن .
 سودا — سیس .
 سولمک — فعل لازم .
 سوماک — فعل متعدی .

(حرف الشین)

شاعر — سوز قنطار جیسی .
 شامپانیا هیچدن بر شی ایچون بر چوق کورلتی .
 شبیم — شاعر «دموع سحر» دیور . . . بسبلی
 کیجه نک ندامتی صباحه قالدیفیچون اولملی .
 شبهه — منبه لایخطی .
 شعر — طرحه سی انمش سوز .
 شماتت — کسب کمال ایتمش موسیقی .

شمسیه — دوستلق کیدر . یغمور زمانی یاننده
 بولماز .
 شمندوفر بوفه سی — کچن یولجیلره کچمیان
 مأکولات فروخت اولنان محل .
 شهادتنامه — قوغیلان خدمتکارلرک بشقه
 قولره سهولته کیره بیلملری ایچون اللرینه
 ویریلان خرسز اناختاری .
 شهرت — کندی کندی خیره ناک ایدن بر کونش .
 شیخوخت — دلیمک ایتمکی ارزو ایتدیرن یاش .
 شیطان — صدیق نسوان .

(حرف الصاد)

صاغر — قولانغی کور .
 صباح — بهار روز .
 صبان — قابله زمین .
 صبر — فضیلت منکوبین . آجی کوکلردن یاپلش
 علاج .
 صحت — شهادتنامه عفت .
 صدق — عرای روح .
 صعوبت — مهمیز . تازیانه غیرت .
 صفر — کرک ارقامده و کرک انسانلرده بولندی
 موقعه کوره دکری ارتوپ اکیپلور .

صفوت — قلب شفاف .
 صندوقکار — پاره دولابی ایشارینه مأمور
 اولان ادم .
 صومنامبول — اویقوده بیه اغزی طورماز
 قاری .

(حرف الضاد)

ضرب مثل — کرا عربیه سی .

(حرف الطاء)

طاش — صغومش کوکل .
 طالعواو — ملبس طوغان .
 طاوس — صکره دن کورمه .
 طیب — کل سوزمی دیکه ساده صو ایچ .
 طلاق — نکاحک ثمره طبعیه سی .
 طواشی — دیشلری تورپولنش جانور .
 طوپ — مدینتک صوک سوزی .
 طورپیل — اوزاقدن مرحبا .
 طول — کراالق بوش خانه .
 طون — محرم اسرار .

(حرف العين)

عادت — متبوع حقا .
 عاشق — اسم فاعل .

عاصی — قوتسز دوشمن .
 عاقول — قلب زن . (قلپزن او قومه !)
 عالم — بر شی بیلمدیکنی بیلن .
 عته — انتهای مراحل .
 عدالت — میزان کمعیار .
 عری — فصاحت لحوم .
 عشق — مصدر . بناسی ائنین بیننده مشارکت
 ایچوندر .

عطش — انسان بهضاً بو سببلهده ایچر .
 عفو — احسن انتقام .
 عقل — شکوفه موسم حرایف .
 علاج — قاشیقده چیقان قسمت .
 علم — آچلقدن نه خبر ؟
 عمر انسان — عودت بیلتی صائلماز بر سیاحت .

(حرف الغین)

غرابت — اقران و امثالنک ثناسنده بولنق .
 غرور — بر طاوس که توکلری دوکلدیکی حالده
 ینه قویروغنی یلپازه کبی آچار .
 غفلت — تعهد التته کیرمک . کفالت ایتیک .
 غمزه — مترایوز . تلغراف .
 غمغال — آخرت حمایجیسی .

(حرف الفاء)

- فالجی — استدیکمزی سویایان .
- فراش — میدان و غا .
- فرصت — هر ایشی بجرن بو ایمش . مولا یاردجیسی اولسون .
- فصولیه — . . .
- فلاوطه — بو دخی موسیقی التی .
- فقرالدم — قان الملق اصولی قالدقدن صکره
- اطبانک کشف ایلدیکی بر علت .
- فوطوغرافییه — مصور قوه حافظه .
- فیلسوف — دها زیاده بدبخت اولدیغندن
- طولایی کندوسنی بختیار بولان .

(حرف القاف)

- قابله — بواب حیاة .
- قابلیت — عفو اولنماز خطا .
- قاری قوجه غوغهسی — ملح امتزاج .
- قازیق — بر نوع شکر قامشی . اسکی زمان
- آدملری ترس طرفندن یرلرمش .
- قائم والده — (نفاق لغتته مراجعت) .
- قبوق — لباس اشجار .
- قسقناجلق — قورقدیغنه اوغرامه نك کسدیرمه یولی

- قصاص — مثلاً : بر کوزل قادینی طوتوب
- رضاسنه مخالف اوله رق درداقلرنندن اوپرم .
- قادین دعوی ایده جک اولورسه اوده بی
- طوته رق عینیه دوداقلرمدن اوپه بیلور .
- قلب — فن تشریح اصطلاحاتندن .

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No ZE.1101

- قلم — بوری .
- قنبور — مرد خردبردوش .
- قورسه — ترنج منکنهسی .
- قورشون دانهسی — محاربه شکرلمهسی .
- قوجه — مستأجر دائمی .
- قوقوت — قازلری بوغار بر قوش .
- قوم ساعتی — وقت سوزچی .
- قویروق — میهونلره نافع . انسانلره مضر .

(حرف الکاف)

- کبر — وقار حمقا .
- کتاب — افکار قوطیسی .
- کفن — موده غزته لرینه صراجعت ایتمدن ییچیلور
- لباس
- کلپچه — ژندارمه مصافحهسی .
- کله — لباس اشیا .
- کورینور قضا — تأهل... یوق خطا ایتمدم! کرا
- بارگیری .

کوز — دروازه دل.
 کوزللك — کوزل ایراد اما چوق تعمیره محتاج.
 کوز یاشی — نم دل.
 کوهزه — نامزد. (زبان زد دخی دینلور).
 کیجه — اویقویده حصری جائز بر زمان.
 کیسه — میزان الاعتبار.

(حرف اللام)

لاله — تربیه کورمامش کوزل بر قیز.
 لایخیطللك — صقال بویاسی.
 لباس — پک چوق دفعه کتابه مرجح بر جلد.
 لسان — پک اوزاغی اورر بر سلاح.
 لهجه — کوکل مرشدی.
 لیلایق — وداغانمه شتا.
 لیلة الزفاف — اک کوزل کون.

(حرف المیم)

ماضی — صندوقچه اسف.
 مانع — ضربه تازیانه.
 مبالغه — خرده بین.
 متردد — حاسر.
 متفق — بزه احتیاجی اولان.

مثال — ملبس حقیقت.
 مجلد — کتاب ترزیسی.
 مجنون — بزم کبی دوشونمیان.
 محبس — امراض وجدانیه به مخصوص خسته خانه.
 محکمه — مطبخ عدالت... مرسی (قارنم طوق).
 محویت — خلعت اهلیت.
 مراق — بلوط.
 مرحمت — باشند چیقار مق.
 مرمر — لحم هیاکل.
 مزار — صوک یتاق.
 مزه — تبسم، قسم، بوسه و امثالی محرك اشتها شیر.
 مساعده — احق اولان ایستر. ویرمز لر رد ایدر لر.
 مستقیم — خطوط هندسیه دن بری.
 مسالك — لاستیقلی مقعد.
 مصلوب — آخرت قپوسنک اینی چکن.
 مطبعه — مطبخ افکار.
 معجز — بکله نلمیان وقتده کلان دوست.
 معزولیت — مأموریتک قورقولی رؤیاسی.
 معده فسادی — میزان الهوانک عکسی. یوکسلد کجه
 فورطنه به دلالت ایدر.
 معشوق — اسم مفعول.
 معصومیت — ضیاعنه ایشته بو لازم آه.

معما — آووقات جزو دانی.

مفسد — مار مذهب لسان.

مقاومت — (قادینلر جهتی) تشویق.

مقدمه — ال اوپمک.

ملاحظه — حضور فکر ایله بر مناسبستزلک

اجرا ایتمک.

ملاحظه سزلق — بعضاً صفت بمدوحه یرینه کچر

بر تقیصه .

ملاطفه — ال شقاسی .

ملک — یر یوزنده کوردیکمز بتون جنتدن

قوغیلانلردر .

مليون — بر صادق دوست ایله بر صاعلام

معه دن ماعدا انسانی هر شیئه مالک و

مقتدر ایدر .

مه — هایدی اورادن ! . . . یالانچی سنده !

مناسبستزلک — اماره عشق .

مناستر — مسکن بطالین .

موده — میمونلر معبودی .

مورخ — غائبلرک مخابره ایله تصویرینی یاپان

رسام .

موسیقی — صدای محبوب . سکوت اغیار .

موقت — دائمی .

مومیا — انسان چپروزی .

مهارة — قارده کزوب ایزینی بللی ایتمک .

چامور ایچندن پاره طوپلایوب اللرینی

کیرلتمک .

(حرف النون)

نادر — زن معقول کو .

ناطقه پرداز — مشاطه افکار .

نام مستعار — ادبا ماسکسی .

نانگورلک — اشع افلاس . تعیر آخرله بورجنی

ادا ایتمدن حسابنی قیامه نك یولنی بیلیمک .

ندامت — وجدان هضمسزلتی .

نساء — عکس عمل رجال .

نسیان — مرهون بالزمان .

نشان — مدنیلر دقه سی .

نشئه — اک طوغری فیلسوفلق .

نصیحت — کوروکچی اوغلی معجونی .

نظر — مصافحه ارواح .

نقره — (یناق چقوری) — لانه بوسه .

نکاح — دیباجه طلاق .

نکبت — مکتب اقویا .

(حرف الواو)

- وارث — مرد متسلی .
- واسطه — ایش بوزیجی .
- واعظ — سرمایه سنی یز تاجر .
- وحشی — یالکز کندی دشمنی اکل ایدن آدم .
- وسوسه — وجدان دیونی .
- وصیتنامه — هامش مکتوب .
- وعد — غدای امید .
- وفا — فضیلت کلاب .
- وقت — یوق که ! . . . اند .
- وهم باطل — سرطان ذهن .

Bolediye
Kütüphanesi
No.

(حرف الهاء)

- هضم — سیاست داخلیه .
- هیچ — اصل هر چیز .

(حرف الیاء)

- یاره — محاربه فابریقه سنک مارقه سی .
- یازی — فکر مشهود .
- یاش — قادینلرک کتمنه مقتدر اوله بیلدکاری سر .
- یالکزلق — سیاه جاملی کوزلک .
- یلپازه — سرفتنه .